

№ 22. – Ст. 981.

9. Розвадовська О. Польський дитячий омбудсман Марек Михалюк: «Діяльність щодо захисту дітей для нас природна» / О. Розвадовська // Дзеркало тижня. – 2016. – № 34 (280). – С. 10.

10. «Стратегія національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016-2020 роки, затверджена Указом Президента України від 13 жовтня 2015 р. № 580 // Офіційний вісник Президента України. – 2015. – № 23. – Ст. 1319.

11. Уповноважений Президента України з прав дитини Микола Кулеба: «Потрібно працювати на випередження» // Урядовий кур'єр. – 2016. – № 28 (5648).

Кудрявцева Е. Конституционные и институционные основы прав ребенка в Украине и Польше: сравнительно-правовой анализ. Стаття посвящена исследованию конституционных основ и институционного опыта защиты основоположных прав и свобод ребенка в Украине и Польше. Обосновывается содержание категории «Защита прав ребенка». Анализируется нормативно-правовой и организационный механизмы защиты прав ребенка в Украине и перспективы их усовершенствования, с учетом позитивного зарубежного опыта. Освещаются особенности конституционного регулирования прав ребенка в Конституции и законах Польши, а также деятельность Защитника прав человека. Делается вывод о перспективности отнесения института детского омбудсмена в Украине к системе парламентского контроля в сфере прав человека.

Ключевые слова: права ребенка, конституционные права и свободы ребенка, защита конституционных прав ребенка, детский омбудсман, Защитник прав ребенка, Уполномоченный Президента Украины по правам ребенка.

Kudriavtseva A. Constitutional and Institutional Framework for Protection of Children's Rights in Ukraine and Poland: Comparative Legal Analysis. The article highlights the constitutional framework and institutional experiences in protection of the fundamental children's rights in Ukraine and Poland. The study contributes to understanding of the content of the category «children's rights» and provides analysis of the legal and organizational mechanisms of child rights protection in Ukraine, reveals the prospects of their improvement in view of the positive international experience. The author lays emphasis on the peculiarities of constitutional regulation of children's rights in the Constitution and the legislature of Poland, the responsibilities of the Defender on the child's rights. The conclusion is made about the prospects of including Institute of Child Ombudsman system into the parliamentary control system in the domain of human rights. An important criterion of effectiveness of children's ombudsman activity is the availability of his defense due to the awareness of children about this institution and its human rights protection potential. In Poland, children first learn about Child Rights Defender from the books, letters from the Ombudsman to the children which are announced by the headmasters of all the schools at the beginning of a new academic year, as well as from numerous television and radio programs, social networks and so forth. In Ukraine, unfortunately, the children's ombudsman does not enjoy similar media support. Elimination of these shortcomings can be the first step in the popularization of children's ombudsman legal powers.

Key words: child rights, protection of the constitutional rights of a child, Defender of Children's Rights, President of Ukraine Commissioner on the Rights of the Child.

УДК 343.163 (477)

О. Назарук

Підтримання публічного обвинувачення в суді – конституційна функція органів прокуратури України

В статті розглянуто особливості реформування функціональної спроможності органів прокуратури на даному етапі розвитку правових відносин в державі. Визначено місце функції підтримання публічного обвинувачення в суді в системі функцій прокуратури. Запропоновано

розглядати функцію підтримання публічного обвинувачення в суді не лише в інституційно-правовому, але й процесуальному аспектах. Окреслено напрями реформування чинного законодавства в досліджуваній сфері.

Ключові слова: функції прокуратури, прокурор, кримінальне провадження, обвинувачення, державне обвинувачення, публічне обвинувачення, суд.

Постановка наукової проблеми та її значення. В умовах сучасного розвитку правових відносин в Україні одне із чільних місць займають реформаційні процеси, що стосуються діяльності органів прокуратури. Прокуратура України становить єдину систему, яка в порядку, передбаченому чинним законодавством, здійснює встановлені Конституцією України функції з метою захисту прав і свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави. Ряд законів, які прийняті Верховною Радою України протягом останніх років, визначають вектори перезавантаження різних аспектів роботи прокуратури. Трансформація основних напрямів діяльності (функцій) прокуратури відбувається із зміщенням акценту на участь прокурора саме у межах кримінального провадження.

Відповідно до чинного кримінального процесуального законодавства України основним завданням кримінального провадження є захист особи, суспільства та держави від кримінальних правопорушень, охорона прав, свобод та законних інтересів учасників кримінального провадження, а також забезпечення швидкого, повного та неупередженого розслідування і судового розгляду з тим, щоб кожний, хто вчинив кримінальне правопорушення, був притягнутий до відповідальності в міру своєї вини, жоден невинуватий не був обвинувачений або засуджений, жодна особа не була піддана необґрунтованому процесуальному примусу і щоб до кожного учасника кримінального провадження була застосована належна правова процедура. Діяльність прокурора у кримінальному провадженні реалізується під час досудового розслідування – у вигляді нагляду за додержанням законів органами досудового розслідування у формі процесуального керівництва та під час судового провадження – через підтримання публічного (державного) обвинувачення в суді. Прокурор, як одна із центральних фігур кримінального провадження, зобов'язаний забезпечити виконання вказаних завдань, здійснюючи свої повноваження.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Проблеми реалізації функцій органів прокуратури були предметом дослідження таких науковців, як І. Вернидубов, Ю. Дьомін, В. Зеленецький, П. Каркач, І. Козьяков, Н. Карпов, В. Маляренко, В. Серeda, В. Сухонос, В. Юрчишин та ін. Однак, в силу внесення змін до Основного закону нашої держави ряд питань функціональної спроможності прокуратури потребують подальшого теоретичного обґрунтування.

Метою цієї статті є розкриття суті та значення функції підтримання публічного обвинувачення з урахуванням не лише змін Конституції України, в частині правосуддя, але й положень ряду законодавчих актів, які регламентують діяльність органів прокуратури в досліджуваній сфері.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування отриманих результатів. Традиційно функцію прокуратури розглядають як основну правову категорію, яка розкриває суть, зміст, структуру та межі діяльності органів прокуратури [5, с. 69]. На думку М.В. Косюти, прокуратура, реалізуючи загальнодержавну функцію охорони правопорядку, здійснює покладені на неї функції, які визначаються як вид діяльності прокуратури, спрямованої на досягнення цілей і виконання завдань у межах предмета її відання і компетенції [8, с. 52]. М.І. Мичко під функціями прокуратури розуміє загальні напрямки її діяльності, які закріплені в законі і здійснюються з використанням специфічних форм та методів, у межах точно окреслених повноважень [10, с. 6].

Відповідно до Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» № 1401-VIII від 2 червня 2016 року [12] запропоновано виключити з Конституції України розділ VII «Прокуратура», а приведені відповідно до міжнародних стандартів положення, що визначають статус прокуратури, включити до розділу VIII «Правосуддя». Більше того, зазнали певної трансформації функції цього органу. Зокрема, в даному нормативно-правовому акті запропоновано Конституцію України доповнити статтю 131-1, де передбачити, що в Україні діє прокуратура, яка здійснює:

- 1) підтримання публічного обвинувачення в суді;
- 2) організацію і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням, вирішення відповідно до закону інших питань під час кримінального провадження, нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів правопорядку;
- 3) представництво інтересів держави в суді у виключних випадках і в порядку, що визначені законом.

Таким чином, функція підтримання державного обвинувачення, яка на сьогодні трансформована у функцію підтримання публічного обвинувачення в суді є публічним проявом діяльності органів прокуратури. Це означає, що її реалізація вимагає від прокурора відповідного вектора поведінки, який відповідав би засадам справедливості, об'єктивності та законності. З урахуванням цього, одним із критеріїв оцінки ефективності діяльності прокурора у кримінальному провадженні визначено обсяг, складність, категорію кримінального провадження, реальний внесок у дослідження його обставин, активність і професійну майстерність при доведенні перед судом обвинувачення, об'єктивність та повнота вжитих заходів до прийняття судом законного рішення, реагування на незаконні рішення, якості поданих апеляційних, касаційних скарг, заяв про перегляд судових рішень Верховним Судом України та за нововиявленими обставинами [13].

В Рекомендації R (2000) 19 «Про роль прокуратури в системі кримінального правосуддя» Комітету Міністрів Ради Європи від 6 жовтня 2000 року вказано, що прокурор під час кримінального правосуддя, в усіх системах кримінального судочинства: приймають рішення про порушення і продовження кримінального переслідування; підтримують кримінальне обвинувачення в суді; подають апеляції на деякі судові рішення. У деяких системах кримінального судочинства прокурори також: здійснюють національну політику щодо злочинності, пристосовуючи її за необхідності до дійсності на місцях і в регіонах; проводять, керують і здійснюють нагляд за слідством; стежать, щоб потерпілі отримували необхідну допомогу і сприяння; розглядають альтернативи кримінальному переслідуванню; наглядають за виконанням судових рішень [11].

Водночас, в Рекомендації R (2000) 19 «Про роль служби публічного обвинувачення в системі кримінальної юстиції» Комітету Міністрів Ради Європи від 6 жовтня 2000 року йде мова про публічних обвинувачів. Зокрема, ними вважається державний орган, який від імені суспільства й у суспільних інтересах забезпечує правозастосування, в разі, якщо порушення закону має наслідком кримінальне покарання, з урахуванням, з одного боку, прав особи, а з другого – потрібної дієвості системи кримінальної юстиції. Публічні обвинувачі в усіх системах кримінальної юстиції: вирішують питання про ініціювання або продовження процедури обвинувачення; підтримують обвинувачення в суді; можуть оскаржувати або подавати апеляційні скарги на всі або деякі судові рішення [15].

Таким чином, вказані нормативно-правові акти визначають як один із варіантів діяльності прокурора в кримінальному провадженні підтримання обвинувачення, але у цих документах не має єдності щодо назви цієї діяльності: «підтримання кримінального обвинувачення, підтримання обвинувачення, публічні обвинувачі». Водночас, відповідно до Конституції України така діяльність прокурора визначається як підтримання публічного обвинувачення.

Разом з тим в Основному законі нашої держави наведений перелік функцій прокуратури в їх інституційному значенні. Однак, функції прокурора розглядають не лише в інституційно-правовому, але й у процесуальному аспектах. Зокрема, в науковій доктрині визначені три основні кримінальні процесуальні функції: обвинувачення, захист та вирішення справи по суті. В. Т. Нор вказував на існування ще однієї функції у кримінальному процесі, а саме захист порушених злочином майнових прав [10, с. 22]. Л. М. Давиденко, М. Л. Давиденко, П. М. Каркач зазначали, що діяльність прокурора у кримінальному провадженні є багатогранною і складається із двох функцій: охорона прав і законних інтересів учасників кримінального провадження та підтримання режиму законності у цій сфері, а також обвинувачення (кримінальне переслідування) осіб, які вчинили кримінальне правопорушення [2, с. 225-226]. Отож, незалежно від того, яку наукову позицію брати за основу, функція обвинувачення для прокурора є беззаперечною.

А. Л. Рівлін розглядав обвинувачення як діяльність уповноважених осіб, що виражається в передбачених законом та послідовно здійснюваних ними актах і діях, які полягають у твердженні на підставі зібраних доказів про винуватість певної особи у вчиненні злочину, у вимозі віддання до суду, засудження та покарання [16, с. 262]. Ф. Н. Фаткуллін зазначав, що обвинувачення – це заснована на законі процесуальна діяльність компетентних державних органів і посадових осіб із викриття особи в інкримінованих їй злочинах та обґрунтування її кримінальної відповідальності з метою досягнення її публічного осудження [17, с. 27].

На думку В. М. Корж підтримання державного обвинувачення в суді доцільно розглядати як процесуальну обвинувальну діяльність прокурора з доведення обвинувачення в повному обсязі, висунутого органом досудового слідства щодо конкретної особи, яка притягується до кримінальної відповідальності; як обвинувачення, яким доповнюється раніше висунуте обвинувачення; як обвинувачення, яким повністю або частково змінюється обсяг обвинувачення, висунутого органом досудового слідства; як нового обвинувачення, висунутого прокурором у суді [6, с. 93].

Однак, зміни внесені до Основного закону нашої держави не торкнулися інших законодавчих

актів. Відповідно до Закону України «Про прокуратуру» прокурор підтримує державне обвинувачення в судовому провадженні щодо кримінальних правопорушень, користуючись при цьому правами і виконуючи обов'язки, передбачені Кримінальним процесуальним кодексом України [14] (далі – КПК України).

Згідно з ч. 3 ст. 36 КПК України участь прокурорів у суді є обов'язковою [3]. Обвинувачення визначається як твердження про вчинення певною особою діяння, передбаченого законом України про кримінальну відповідальність, висунуте в порядку, встановленому Кримінальним процесуальним кодексом України. Поняття «державне обвинувачення» визначене як процесуальна діяльність прокурора, що полягає у доведенні перед судом обвинувачення з метою забезпечення кримінальної відповідальності особи, яка вчинила кримінальне правопорушення (п. 3 ч. 1 ст. 3 КПК України). Застосування поняття «публічне обвинувачення» у Кримінальному процесуальному кодексі, як і в Законі України «Про прокуратуру» не передбачено. Натомість використовується поняття «підтримання державного обвинувачення в суді».

Під час судового розгляду прокурор зобов'язаний брати активну участь у з'ясуванні обставин кримінального правопорушення та перевірці їх доказами, об'єктивно і неупереджено оцінювати їх з точки зору належності, допустимості, достовірності. За необхідності клопотати про виклик до суду свідків, експертів, спеціалістів, дослідження додаткових доказів, застосування заходів забезпечення кримінального провадження або проведення слідчих (розшукових) дій [13].

Однак, якщо буквально тлумачити п. 15 ч. 2 ст. 36 КПК України, то прокурор, здійснюючи нагляд за додержанням законів органами досудового розслідування у формі процесуального керівництва досудовим розслідуванням, уповноважений підтримувати державне обвинувачення в суді, а згідно п. 20 ч. 2 цієї ж статті оскаржувати рішення суду. Таким чином, якщо застосовувати термінологію, напрацьовану наукою, функція органів прокуратури виступає засобом реалізації форми прокурорського нагляду.

Логіка законодавця ніби стає зрозумілою зі змісту ст. 37 КПК України, а саме прокурор здійснює повноваження у кримінальному провадженні з його початку до завершення. Таким чином, прокурор наглядає за законністю проведення досудового розслідування, і одночасно є державним обвинувачем. Але це не є підставою перетворення самостійної функції органів прокуратури в повноваження прокурора, державно-владного характеру, яке він може використовувати при здійсненні нагляду за органами досудового розслідування. Зазначена прогалина законодавства повинна бути усунута шляхом внесення відповідних законодавчих змін.

На дану проблему звертали увагу Н. С. Карпов, Ю.М. Дьомін, які вказували, що повноваження прокурора підтримувати державне обвинувачення в суді, відмовлятися від підтримання державного обвинувачення, змінювати його або висувати додаткове обвинувачення не належать до повноважень прокурора під час досудового розслідування [3, с. 43-44 ; 4, с. 39].

Таким чином, змістове наповнення функції підтримання публічного обвинувачення повинно відбуватися у межах кримінального провадження, де здійснюється її практична реалізація, а тому інші нормативно-правові акти, які визначають вказану діяльність прокурора варто привести у відповідність до Конституції України.

Висновки. Аналіз змін до Конституції України та чинного законодавства, що стосуються діяльності прокурора у кримінальному провадженні у суді, дає підстави стверджувати:

Вказані зміни є прогресивним кроком вперед у розвитку органів прокуратури та забезпечують узгодження вітчизняного законодавства із міжнародними актами.

Зміни законодавства повинні здійснюватися системно і стосуватися не лише Основного закону нашої держави, але й інших законодавчих актів, зокрема Закону України «Про прокуратуру», Кримінального процесуального кодексу України та галузевих наказів Генерального прокурора України, зокрема, в частині реалізації функції підтримання публічного обвинувачення в суді.

Вдосконалення норм Кримінального процесуального кодексу України необхідно здійснювати не лише з позицій заміни поняття «підтримання державного обвинувачення в суді» на «підтримання публічного обвинувачення в суді», а також беручи до уваги неузгодженості щодо процесуальної реалізації вказаної функції, про які йшлося вище.

Джерела та література

1. Альперт С. А. Государственное обвинение в структуре прокурорской деятельности / С.А. Альперт

- // Проблеми організації прокуратури й оптимізації її діяльності в сучасних умовах : зб. наук. праць. – Х. : Ін-т підвищ. кваліфікації Генеральної прокуратури України, 1998. – С. 86–90.
2. Давиденко Л. М. Про подвійний характер прокурорської діяльності у кримінальному судочинстві / Л. М. Давиденко, П. М. Каркач, М. Л. Давиденко // Право і суспільство. – 2010. – № 6. – С. 225–229.
3. Дьомін Ю. М. Окремі питання участі прокурора в суді за новим КПК України / Ю. М. Дьомін // Актуальні проблеми права, держави та юридичної науки: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Тернопіль, 2012. – С. 35–39.
4. Карпов Н. С. Актуальні питання функцій прокуратури за новим КПК України / Н. С. Карпов // Актуальні проблеми права, держави та юридичної науки: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції. – Тернопіль, 2012. – С. 41–44.
5. Корж В. Новий підхід до визначення основних функцій органів прокуратури та пріоритетних напрямів її діяльності / В. Корж // Вісник прокуратури. – 2011. – № 1. – С. 68–75.
6. Корж В. М. Проблеми вдосконалення повноважень прокурора, судді у кримінальному судочинстві / В. М. Корж // Право України. – 1997. – № 10. – С. 93–95.
7. Косюта М. В. Прокуратура України : [навч. посіб.] / М. В. Косюта – [2-ге вид., перероб. і допов.]. – К.: Знання, 2010. – 404 с.
8. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 року № 4651-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/4651%D0%B0-17>.
9. Мичко М. І. Проблеми функцій і організаційного устрою прокуратури : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра юрид. наук : спец. 12.00.10 «Судоустрій, прокуратура та адвокатура» / М. І. Мичко. – Х., 2002. – 39 с.
10. Нор В. Т. Правовые и теоретические основы защиты нарушенных преступлением имущественных прав в советском уголовном процессе : дисс. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / В. Т. Нор. – Львов, 1989. – 273 с.
11. О роли прокуратуры в системе уголовного правосудия: Рекомендация R (2000) 19 Комитета министров Совета Европы государствам-членам (принята Комитетом Министров Совета Европы 6 октября 2000 г. на 724-ом заседании Представителей Министров) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.legislationline.org/ru/documents/action/popup/id/1446>.
12. Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя): Закон України від 2 червня 2016 року № 1401-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1401-19>.
13. Про організацію діяльності прокурорів у кримінальному провадженні: Наказ Генерального прокурора України № 4гн від 19.12.2012 р. [Електронний ресурс]: – Режим доступу: http://www.gp.gov.ua/ua/gl.html?_m=publications&_t=rec&id=94102.
14. Про прокуратуру: Закон України від 14 жовтня 2014 року № 1697-VII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.
15. Про роль служби публічного обвинувачення в системі кримінальної юстиції: Рекомендація R (2000) 19 Комітету Міністрів Ради Європи учасників-держав членів ((Ухвалена Комітетом Міністрів 6 жовтня 2000 року на 724-му засіданні заступників міністрів) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://www.pravo.org.ua/files/zarub_zakon/rek_2000.pdf.
16. Ривлин Л. Вопросы государства и права: сб. статей / редкол.: М. И. Бажанов, В. А. Барахтян, М. И. Бару, И. Н. Даньшин, А. Н. Колисниченко, В. Ф. Маслов, А. И. Рогожин, В. В. Сташис, В. Д. Финько. – М.: Юридическая литература, 1970. – С. 254–262.
17. Фаткуллин Ф. Н. Изменение обвинения / Ф. Н. Фаткуллин. – М.: Юридическая литература, 1971. – 251 с.

Назарук О. Поддержание публичного обвинения в суде – конституционная функция органов прокуратуры Украины. В статье рассмотрены особенности реформирования функций органов прокуратуры на данном этапе развития правовых отношений в государстве. Определено место функции поддержания публичного обвинения в суде в системе функций прокуратуры. Содержательное наполнение функции поддержания публичного обвинения должно происходить в рамках уголовного производства, где осуществляется ее практическая реализация, а потому другие нормативно-правовые акты, которые определяют указанную деятельность прокурора, необходимо привести в соответствие с Конституцией Украины.

Отмечено, что прокурор, как одна из центральных фигур уголовного производства, обязан обеспечить выполнение задач уголовного судопроизводства при реализации своих функций. Предложено рассматривать функцию поддержания публичного обвинения в суде не только в

институционально-правовом, но и процессуальном аспектах. Определены направления реформирования действующего законодательства в этой части, с учетом принципа его системности.

Ключевые слова: функции прокуратуры, прокурор, уголовное производство, обвинения, государственное обвинение, публичное обвинение, суд.

Nazaruk O. Maintaining Public Prosecution in Court - the Constitutional Function of the Prosecution Authorities in Ukraine. The article describes the peculiar features and trends of reforming the functional responsibilities of the prosecution at modern stage of legal relationships development in Ukraine. The emphasis is laid on the role of the realization of public prosecution function in the court as an integral part of the prosecutor's office functions system. The author claims that content of the maintenance of public prosecution function should be formed within the framework of the criminal proceedings, where its practical implementation is realized, and therefore other regulations that define this activity of the prosecutor should be brought into complete accordance with the Constitution of Ukraine. It is stressed that the public prosecutor, as one of the central figures in the criminal proceedings, should be obliged to ensure compliance with the objectives of criminal justice when performing his duties. It has been suggested to consider the function of maintaining public prosecution in the court not only at the institutional and legal levels, but also in the procedural aspects. The article analyses the directions of reforming the existing legislation in this part with regard to the systemic principle.

Key words: Prosecutor's functions, a prosecutor, criminal proceedings, prosecution, the state prosecution, public prosecution, court.

УДК 351.95:061.1ЄС

М. Нинюк, І. Нинюк

Принципи державного управління та їх сутність

В статті здійснено спробу розкрити сутність основних принципів державного управління. Визначено, що реформування системи державного управління в Україні повинно здійснюватись на основі досвіду високо розвинутих країн Європейського Союзу. Ширше ознайомлення науковців, державних службовців та широкої громадськості з нормами Європейського права, досвідом роботи країн-учасниць ЄС дозволить швидше суттєво підвищити ефективність як державного управління так і місцевого самоврядування.

Ключові слова: державне управління, принципи державного управління, країни Європейського Союзу, стандарти управління.

Постановка наукової проблеми та її значення. Для розуміння сутності принципів європейського управління необхідно, передусім, зрозуміти його суспільно-політичну природу. Тому аналіз об'єктивних основ і суб'єктивних факторів державного управління допоможе зрозуміти взаємозв'язок природи, цілей, функцій, структури і, насамперед, принципів управління.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Питання пов'язані як з управлінням в цілому, так і з державним управлінням зокрема в Європі дедалі частіше стають предметом наукових досліджень. Увага європейських учених зосереджена не лише на аналізі національних систем державного управління, а все частіше концентрується на проблемах управління інших держав. Закономірність розвитку європейських принципів державного управління досліджують такі вчені, як А. Гатьє, Г. Гайбах, Г. Граббе, Г. Райт та інші.

Серед українських науковців, вивченню цих питань значну увагу приділяють І. Грицяк, С. Дубенко, С. Серьогін, В. Сороко та інші. Особливе місце в зазначеному аспекті займають роботи В. Бакуменка, В. Гошовської, В. Князева, О. Куленкової, І. Нинюк, Н. Нижник, В. Олуйка, О. Оболенського, Л. Пашко, М. Пірен, І. Розпутенка та інших.

Метою і завданнями статті є розкриття сутності принципів державного управління, аналіз низки проблем, які потребують досконалих підходів в адаптації принципів державного управління країн Європейського Союзу в розвиток управлінської діяльності на території України.